

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	S. Kluitmans	Datum	19 oktober 2022
Doorkiesnummer	030-2862640	Kenmerk	7087339 / 20221018
E-mail	s.kluitmans@utrecht.nl	Onderwerp	Stopzetten ontwikkeling Machinerie
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Cultuur

Geachte leden van de raad,

Na overleg tussen de partijen die betrokken zijn bij het project 'de Machinerie' is gezamenlijk besloten te stoppen met de ontwikkeling van deze plek voor film- en beeldcultuur. De betrokken partijen zijn de initiatiefnemers FOTODOK, Nederlands Film Festival en Hoogt on Tour, stichting de Machinerie, pandeigenaar Erfgoed Werkspoor Utrecht (EWU) en de gemeente Utrecht. Dit is de teleurstellende conclusie na een zorgvuldige afweging van de status van het project in de huidige, economisch zware tijd. De wereldwijde ontwikkelingen, zoals twee jaar coronamaatregelen en extreme prijsstijgingen, maken de realisatie binnen de kaders zoals gesteld in het raadsbesluit onhaalbaar.

Wat vooraf ging

In 2019 is het plan voor de Machinerie op basis van het initiatief van FOTODOK, Hoogt on Tour en het Nederlands Film Festival (gezamenlijk de kernpartners) in samenwerking met pandeigenaar Erfgoed Werkspoor Utrecht (EWU), aan de gemeenteraad voorgelegd. Een ambitieus plan in een pand aan de Gietijzerstraat voor een centrum voor film en beeldcultuur met nationale uitstraling. Gericht op talentontwikkeling, educatie, publieksprogrammering en werkplekken voor makers. Een aantrekkelijke, innovatieve en bruisende plek voor de omliggende woonwijken en de stad. Er is in [december 2019](#), onder voorbehoud van een aantal zaken die nog nader uitgewerkt moesten worden, besloten om als gemeente 3,55 miljoen euro mee te investeren in de realisatie van dit plan. De betrokkenen zijn vol enthousiasme aan de slag gegaan met dit belangwekkende project en de concretisering. Helaas hebben mondiale ontwikkelingen ook op dit project grote impact gehad. Door de coronacrisis begin 2020 was de start van de organisatie moeizaam. Dit leidde logischerwijs tot een pas op de plaats en bijbehorende vertraging. In de onzekere coronatijd moesten de betrokken organisaties hun eigen instelling overeind zien te houden, pandeigenaar EWU een forse investering van zowel hem als de gemeente in zeer onzekere tijden niet te verantwoorden vond ook voor de gemeente was het alle hens aan dek om het cultuuraanbod toegankelijk te houden voor iedereen. Er werd in de loop van 2020 gestart met het uitwerken van de juridische afspraken. Door de kernpartners werd in april 2020 Stichting de Machinerie opgericht, met een kwartiermaker die namens hen het bouwproces en uitwerking van de plannen vorm kon geven.

In de fase van uitwerking van het schetsontwerp naar een definitief ontwerp maakten de enorme prijsstijgingen en een overspannen bouwmarkt de bouwkostenraming onrealistisch. Er is eerst naar aanleiding van motie '[Kostenoverschrijdingen de Machinerie. Dan versoberen!](#)' die bij het besluit was aangenomen, gekeken wat er versoberd kon worden in de plannen. Dit resulteerde in oktober vorig jaar tot een nieuw ontwerp met een bijbehorende kostenraming. Nog altijd met een overschrijding ten opzichte van de initiële begroting, omdat verder versoberen afbreuk zou doen aan de inhoudelijke plannen. Zowel pandeigenaar EWU als de gemeente hebben teneinde het project te laten slagen in een periode waarin de COVID-19 beperkingen minder invloed op de casus leken te hebben, daarop een aanzienlijke extra bijdrage in de bouwsom toegezegd. Dit leidde tot een aanscherping van de business case. Deze business case hebben we ten behoeve van ons besluit om een extra bijdrage te leveren, laten toetsen door Twynstra Gudde. Het resultaat van deze toets was dat het plan ambitieus maar haalbaar was, mits de omstandigheden goed waren. Het bureau deed daarbij een aantal aanbevelingen om de business case te verstevigen. Hierover is uw raad in [oktober 2021 geïnformeerd](#).

Actuele ontwikkelingen

In januari 2022 is de aanbesteding in januari 2022 gestart. Helaas kregen we in februari jongstleden te maken met diverse opvolgende crises (oorlog, energie, inflatie) met effecten breed in de samenleving waardoor opnieuw pas op de plaats gemaakt moest worden. Dat heeft ertoe geleid dat de business case opnieuw kritisch is bekeken. De aanbesteding is tijdelijk stilgezet, met de bedoeling deze te hervatten wanneer de risico's in de business case beheersbaar werden bevonden, hierover ontving uw raad in juni 2022 een [brief](#) als tussenbericht. De business case is op verschillende manieren bekeken en doorgerekend. De hierboven genoemde crises leiden er helaas toe dat deze met de eerdere uitgangspunten en voorwaarden vanuit het genomen raadsbesluit en op basis van de eerdere conclusie dat verder versoberen niet mogelijk is, niet meer sluitend te maken is. De inkomsten uit horeca en verhuur zouden substantieel hoger moeten worden terwijl de publieksontwikkelingen in de sector en de economische ontwikkelingen op dit moment eerder aanleiding geven tot conservatiever begroten. Inzetten op meer commerciële inkomsten zetten de culturele en maatschappelijke doelstellingen (en het totale concept) verder onder druk. Dit opgeteld bij de wederom forse prijsstijgingen in de bouw, die naar schatting opnieuw tekort op het huidige bouwbudget opleveren, maakt dat het nu voor alle partijen onverstandig is om met het huidige plan door te gaan. De betrokken partijen hebben daarom gezamenlijk besloten te stoppen met het project 'de Machinerie'.

Vervolg

Deze conclusie is voor alle partijen teleurstellend en heeft voor ieder afzonderlijk verschillende gevolgen. Voor de stad Utrecht en de film en beeldcultuursector gaat hier een kans op een toonaangevende, beeldbepalende en voor makers belangrijke voorziening in de stad verloren. We hebben uw raad zo snel mogelijk willen informeren, maar dat betekent ook dat er nog een aantal zaken nog niet duidelijk zijn.

Met de individuele kernpartners gaan we uiteraard in gesprek wat dit voor hen betekent in ieders huisvestingsvraagstuk en hun individuele programma's en hoe we hier een goed vervolg aan kunnen geven. Met EWU zorgen we in alle redelijkheid voor een verdeling van de kosten die in de voorbereiding zijn gemaakt. De lopende projecten van stichting de Machinerie en de kernpartners waarvoor ook bij andere partijen fondsen zijn geworven worden afgewikkeld. We zullen de komende tijd bovengenoemde zaken zorgvuldig inzichtelijk maken en u hierover zo snel mogelijk te informeren.

Burgemeester en wethouders

Datum 19 oktober 2022
Ons kenmerk 7087339 / 20221018

Tot slot

Er is de afgelopen jaren in steeds opnieuw tegenvallende omstandigheden door alle betrokkenen met veel passie en energie gewerkt om dit mooie initiatief werkelijkheid te laten worden. Er zijn gezamenlijk inhoudelijke programma's opgestart zoals de Talenthub en de Educatiehub, er is een levendige community ontstaan van vele makers en organisaties die dolgraag wilden komen huren bij de Machinerie omdat de kruisbestuiving tussen deze mensen zoveel kan opleveren voor makers en publiek. Het project de Machinerie is gedwarsboomd door ontwikkelingen op wereldniveau, maar het talent, de drang tot vernieuwing en veerkracht is stevig verankerd in de Utrechtse partijen en mensen.

We beraden ons op de ontstane situatie, kijken hoe we de stevige basis die is gelegd in deze samenwerking kunnen behouden voor de stad, welke kennis we uit dit traject kunnen benutten voor de toekomst en zullen u zo snel mogelijk informeren over het vervolg.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,